Septemberverklaring en begroting: mogelijkheden en gevaren voor publieke zorg

Nieuws woensdag 28 oktober 2026

De Septemberverklaring en de begroting voor de komende jaren bieden zowel mogelijkheden als gevaren voor de continuïteit van de publieke zorg in Vlaanderen. De toezegging van middelen voor een nieuw VIA-akkoord is een positieve zaak. De besparingen in het uitbreidingsbeleid zijn dan weer een negatief gegeven in een samenleving waarin de zorgnoden de komende decennia alleen maar zullen toenemen. De besparing van 1 miljard euro op het Gemeentefonds legt bovendien een grote hypotheek op het vermogen van lokale besturen om in te zetten op eigen dienstverlening in de zorg- en welzijnssectoren.

In 2029 voorziet de Vlaamse regering in 150 miljoen euro voor een nieuw VIA-akkoord. Daarvan is 140 miljoen bestemd voor de zorg- en welzijnssectoren en 10 miljoen voor maatwerk. In 2028 is er al een opstap voorzien van 50 miljoen euro, die voor dat jaar (en alleen dat jaar) uit het uitbreidingsbeleid gehaald wordt. Het is goed dat er eindelijk duidelijkheid is over het beschikbare budget. Maar laat ons ook eerlijk zijn: dit bedrag volstaat niet om de uitdagingen op de werkvloer echt aan te pakken en de kwaliteit van de zorg te verbeteren.

Budget volstaat niet

De medewerkers in zorg en welzijn verdienen concrete maatregelen die een verschil maken in hun dagelijkse realiteit en die dus:
- de hoge werkdruk aanpakken
- een gezonde werk-privébalans mogelijk maken
- de koopkracht van medewerkers versterken
- de personeelstekorten structureel terugdringen.

Voor al deze uitdagingen moeten passende maatregelen gevonden worden. Bovendien niet voor een, maar voor alle zorg- en welzijnssectoren. Met een budget van slechts 140 miljoen euro zal uiterst moeilijk worden. Voor ACOD LRB is het in ieder geval van belang de samenhang en onderlinge solidariteit tussen de VIA-sectoren te bestendigen. Elke dag zetten duizenden medewerkers zich met hart en ziel in voor anderen. Dat engagement mag niet vanzelfsprekend worden gevonden. Zonder voldoende personeel, werkbare arbeidsomstandigheden en een correcte waardering komt de kwaliteit en de toekomst van onze zorg en welzijn in het gedrang.

Besparingen op uitbreidingsbeleid

Investeren in zorg en welzijn is investeren in mensen. De medewerkers verdienen een akkoord dat aansluit bij de reële noden op de werkvloer, met voldoende middelen en concrete resultaten. De 140 miljoen euro biedt duidelijkheid, maar de ambitie moet groter zijn dan het beschikbare budget. De noden zijn hoog en daar moet het beleid rekening mee houden. Te betreuren valt ook de vermindering op het budget voor uitbreiding van het

aantal plaatsen in de verschillende zorg- en welzijnssectoren. In de oorspronkelijke begroting was daarvoor 1.1 miljard voorzien. Daarvan zou 957 miljard euro gevrijwaard blijven, wat neerkomt op een besparing van ongeveer 235 miljoen ten aanzien van de start van de legislatuur.

We beseffen heel goed dat sommige partijen in de regering nog meer wilden besparen op het uitbreidingsbeleid, waardoor het ergste wellicht (voorlopig) voorkomen is. Toch moeten we opmerken dat de zorgnoden in de jeugdopvang, de gehandicaptenzorg, de ouderenzorg, de kinderopvang en de thuiszorg alleen maar zullen toenemen. Iedere besparing op de geplande uitbreiding maakt het moeilijker om die noden ook effectief te lenigen. De Vlaamse regering maakt hier een grote fout.

Besparingen op Gemeentefonds zetten publieke zorg onder druk

Een bijkomende bezorgdheid is de invloed van besparingen op het Gemeentefonds en dus de financiële ruimte van lokale besturen. Over deze lokale bestuursperiode (2026-2031) gaat het om ongeveer 1 miljard euro doordat de indexering van het Gemeentefonds niet volledig meer wordt doorgevoerd. Wanneer lokale besturen minder middelen krijgen, dreigen zij geconfronteerd te worden met moeilijke keuzes: het afbouwen van dienstverlening, het verminderen van subsidies of het uitbesteden van activiteiten aan private spelers. Die evolutie baart ons zorgen. Ze kan leiden tot een verdere afstoting en privatisering van essentiële OCMW-dienstverlening, bijvoorbeeld in de ouderenzorg, de kinderopvang of andere lokale zorg- en welzijnsvoorzieningen.

Tegelijkertijd dreigt ook de ondersteuning van non profitorganisaties zoals initiatieven voor samenlevingsopbouw onder druk te komen. Zeker in de grotere steden besteden lokale besturen vandaag aanzienlijk meer dan waartoe zij strikt verplicht zijn om maatschappelijke noden op te vangen. Indien die financiële ruimte verdwijnt, dreigt niet alleen de publieke dienstverlening verzwakt te worden, maar ook het brede sociale weefsel dat mee zorgt voor preventie, sociale cohesie en ondersteuning van kwetsbare burgers. De gevolgen zouden dus veel verder reiken dan de gemeentelijke begrotingen alleen. De volledige sociale infrastructuur van onze samenleving dreigt hierdoor hard getroffen te worden.

Verantwoordelijkheid nemen

ACOD LRB zal haar verantwoordelijkheid nemen in het sociaal overleg over een nieuw akkoord voor de zorg- en welzijnssectoren. We kunnen tevreden zijn dat er eindelijk duidelijkheid is over het budget voor een nieuw sociaal akkoord, hoewel dit ontoereikend is om de verschillende problemen ten gronde aan te pakken. De besparingen in het Gemeentefonds baren ons grote zorgen. Dit mag niet resulteren in een vrijgeleide voor privatisering en afstoting. De publieke zorg, maar in feite de hele zorg- en welzijnssector, zouden daardoor een grote dreun te verwerken krijgen. Als wij spreken over verantwoordelijkheid, dan gaat het ook over onze verantwoordelijkheid tegenover de publieke zorg waarvan wij de eigenheid en missie met hand en tand zullen verdedigen.

Dries Goedertier